

ANA ŠTURM

Gorelo bo

Na začetku septembra smo tudi na naših platnih končno dočakali premiero prvega večjega postkoronskega filmskega spektakla – **Tenet** (2020, Christopher Nolan). Pričakovanja so bila velika, naval v kinodvorane pa – vsaj sodeč po odgovoru Kina Bežigrad, kamor sem klicala za rezervacijo vstopnic in kjer so mi odgovorili, da kljub občutno zmanjšanim kapacitetam dvorane ni skrbi, da bi bila predstava razprodana – nekoliko bolj zadržan. *Tenet* je imel sicer globalno gledano – vsaj za trenutne razmere – še kar soliden start. Njegovo pot bo vsekakor zanimivo spremljati tudi naprej, saj bo lakmusov test za oceno, v kakšnem stanju se nahaja filmski ekosistem po udarcu korone. Zdi pa se, da ambicioznost in megalomanskost Nolanovega projekta tokrat bolj kot ne delujeta kontraproduktivno.

Tenet ima podoben problem kot **Medzvezdje** (Interstellar, 2014, Christopher Nolan). Neinventivna in presenetljivo klišejska klasična vohunska zgodba o skrivnostni organizaciji, katere misija je rešiti svet pred »usodo, ki je hujša od jedrskega holokavsta«, ne dohaja spektakularnih vizualnih inovacij in kompleksno zastavljene palindromske strukture filma. Režiser si zamisli neverjetne tehnologije, a na nobeni točki ne postavi vprašanja, kakšne posledice imajo slednje za svet. *Tenet* je prazen spektakel, poln *jet-setterske* kulture, glamuroznih lokacij in dragih oblek, ki v trenutnem *zeitgeistu* ne nagovarjajo nikogar več. Morda ga bomo čez čas lahko gledali kot fascinanten artefakt vase zaverovane civilizacije, ki jo v filmu poseeblja lik ruskega mogotca Satorja.

Film se odvija prehitro, gledalec nima časa, da bi zares registriral in užil impresivne inverzne podobe, kot so na primer valovi, ki se odbijajo od ladje, galebi, ki letijo vzvratno, ali luža, v katero (ne)stopi Protagonist. Tudi Nolanovi meta komentarji, ki so razsuti skozi zgodbo, od »Ne poskušaj razumeti, pač pa

začutiti« ali »Te že boli glava? do »Vsaj poskušaj slediti«, so le slab izgovor za to, da filmu ne uspe zares angažirati gledalca, ki se zato večinoma lahko ukvarja le s tehničnimi aspekti. Akcijske koreografije so seveda sijajne, pregoni z avtomobili visokooktanski, a težko rečemo, da jih še nikoli nismo videli in da še nikoli niso bili narejeni bolje.

Med prizori v *Tenetu* izstopa eksplozija Boeinga 747 na letališču v Oslu. A *bayhemske* podobe gorečega *jumbo-jeta* kaj hitro utonejo v pozabo ob razžarjenih in tesnobnih podobah požara, ki v filmu **Gorelo bo** (O Que Arde, 2019, Oliver Laxe) zajame Galicijo, gorato pokrajino na skrajnem severozahodu Iberskega polotoka. Laxejev minimalistični, ekološko ozavešeni film je bil na ogled v Letnem kinu Arrigoni v sklopu Festivala Kino Otok – Isola Cinema, ki ga v Fokus postavljamo tudi v tokratnem Ekranu. *Gorelo bo*, posnet na 16-mm filmski trak sredi dejanskega razdivjanega požara, prinaša najbolj drzne, osupljive in filmične podobe letošnjega leta.

Film se odpre z nenavadnim prizorom, sredi noči, med visokimi evkaliptusovimi drevesi, ki ob glasnih pokih in srhljivi glasbi kot domine nemo padajo na mehka gozdna tla. Gledalec ima najprej občutek, da je – kot v kaki znanstvenofantastični grozljivki – na delu neznana nadnaravna sila, vendar Laxe nato z obzorja izginjajočih krošenj pogled usmeri proti tlom, kjer ugotovimo, da je za nenavaden prizor »kriv« popolnoma drugačen vsiljivec – gozdni buldožer. Uvodna sekvenca vpelje temo, ki se nato kakor meglice prek galicijske pokrajine pojavlja skozi ves film.

Gorelo bo je nekakšna mešanica filmskega eseja, dokumentarne reportaže in poetičnega poklona čudoviti galicijski pokrajini, ki odpira vedno aktualna vprašanja o krhkem ravnovesju med človekom in naravo. V središču filma je Amador, domnevni piroman, ki se po dveh letih zaporne

kazni zaradi požiga gozda vrne domov k mami, v majhno, slikovito ruralno vasico. Ko lokalne kraje znova zajame hud požar, se Amador ponovno znajde sredi srda sovaščanov. Film brez otipljive narativne strukture je odprt za različne interpretacije. Gledalca vabi k empatičnemu opazovanju in k razmisleku o tem, kako hitro se kompleksnost posameznega ekosistema – naravnega ali družbenega – lahko poruši.

V prejšnjem uvodniku sem se spraševala, ali lahko v filmu iščemo možne odgovore na vprašanja, kakšne podobe si želimo v prihodnosti – in širše, kako in v kakšni družbi sploh želimo živeti. Eno izmed ključnih vprašanj, ki bi se mu morali z vso pozornostjo posvetiti že predvčerajšnjim, je naš vpliv na okolje, naš odnos do okolja – in do planeta, na katerem prebivamo. *Tenet* namiguje, da nas prihodnji rodovi želijo napasti zato, ker smo uničili naš planet, ampak o(b) tem ne ponudi nobenega resnejšega razmisleka. V *Medzvezdju* pa nam Nolan kot »rešitev« za preživetje – po tem, ko smo uničili Zemljo – uspe ponuditi zgolj to, da se enostavno preselimo na nov planet.

Laxejev film, ki odpira problematiko vse bolj pogostih divjih požarov v Galiciji, grozeče rezonira s trenutnim

občutkom ekološke katastrofe. S časom, v katerem nam apokaliptični prizori gorečega amazonskega pragozda, rdeči pekeli Avstralije in posnetki z dimom zastrttega Los Angelesa, ki bi jih lahko vzeli naravnost z **Iztrebljevalca 2049** (Blade Runner 2049, 2017, Denis Villeneuve), v sedanjosti kažejo podobo prihodnosti. S časom, v katerem svet, ki ga poznamo, vse hitreje izginja pred našimi očmi.

Boštjan Videmšek v knjigi *Plan B* zapiše, da je spopadanje s podnebno krizo »ključna frontna črta našega časa«. Vojna človeštva proti živalskemu in rastlinskemu svetu, ekosistemu, proti planetu, prihodnosti in človeštvu samemu. Vojna, v kateri tudi Nolan časa ne more več zavrteti nazaj. Poiskati bo treba drugačne rešitve, sistemsko spremeniti načine, na katere proizvajamo hrano, energijo, pa tudi to, kako ravnamo z zemljo in materiali. Kot pravi David Attenborough, je treba v celoti spremeniti našo perspektivo. In morda nam prav pri tem lahko pomagajo tudi filmi? Vendar ne filmi, kot je *Tenet*, pač pa filmi, kot je *Gorelo bo*.